

Fakamatala fakamuimui taha ki he tu'unga e 'Ea

Fakafuofua kihe lahi e 'uha ki Sune—'Aokosi 2022

Tukuatu: 23 Me 2022

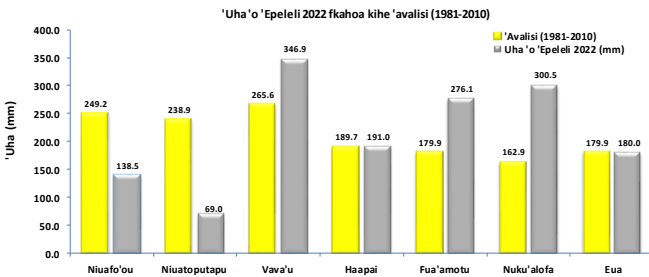
Ko e faha'i ta'u La Niña 'oku toe ki'i mamalie ange 'ae holo hono malohi.

Kuo 'iai e ngaahi faka'ilonga 'ihe 'oseni 'oku fakaha mai ai 'ae toe ki'i malohi mai 'ae faha'ita'u La Niña 2021-2022 'ihe uike 'e ua kuo hili. Kuo lahi e ngaahi me'afua 'oku fakafuofua 'ae foki ki he 'avalisi 'ihe kuata faka'osi 'oe ta'u ni. Makatu'unga 'ihe tuaiange 'ae holo 'ae La Niña 'oku 'iai e fakafuofua 'e kei 'ihe 'avalisi pe, pe ma'olunga 'ihe 'avalisi 'ae 'uha 'ihe mahina 'e 3 ka hoko.

Mahina kuohili

'Epeleli 2022

Koe 'uha na'e 'avalisi pe ma'olunga 'ihe 'avalisi 'i Vava'u, Ha'apai, Tongatapu mo 'Eua pea ma'olalo 'ihe 'avalisi 'ihe ongo Niua. Na'e lekooti 'ae 'uha ma'olalo taha 'i Niuatoputapu koe 69.0mm 'aia koe fika 3 ma'olalo taha eni 'oe 'uha kuo lekooti 'i Niuatoputapu 'i 'Epeleli talu e kamata 'ene lekooti. Koe lekooti 'uha si'isi'i taha koe 52.0mm 'ihe 1959 moe 57.3mm 'ihe 1983 (vakai kihe kalafi moe tepile 'i mata'u). Koe 'uha lahi taha he houa e 24 koe 137mm 'i Lapaha 'ihe 'aho 4. Ko e 'avalisi e mafana e 'Ea na'e 26.4°C 'a ia na'e ma'olalo 'aki 'a e 0.1°C 'ihe 'avalisi anga maheni. Koe mafana taha 'o e 'ea na'e 33.5°C 'ihe 'aho 14 'i Nuku'alofa pea ma'olalo taha e 'ea na'e 17.5°C 'ihe 'aho 24 'i Hango 'i 'Eua.

Fakafuofua kihe 'uha

Fakafuofua kihe lahi e 'uha mei Sune - 'Aokosi 2022.

Koe fakafuofua 'e lahi ke ma'olunga 'ihe 'avalisi angamaheni pe 'e 'ihe 'avalisi 'ae 'uha 'ihe 'otu Tonga.

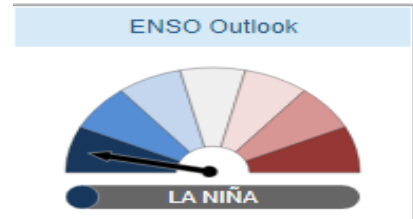
Fakafuofua kihe lahi e 'uha mei Sepitema - Novema 2022.

Koe fakafuofua 'e ma'olunga 'ihe 'avalisi angamaheni 'ae 'uha 'ihe 'otu Tonga. (vakai kihe Tepile 1).

Tepile 1: Fakafuofua kihe 'uha 'ihe mahina 'e 3 kihe 6 ka hoko.

	Sune -'Aokosi 2022 (% 'oe faingamalie ke hoko)	Sepitema - Novema 2022 (% 'oe faingamalie ke hoko)
Niuafo'ou	50-60	40-50
Niuatoputapu	50-60	40-50
Vava'u	50-60	40-50
Ha'apai	60-70	40-50
Fua'amotu & 'Eua	40-50	40-50
Nuku'alofa	40-50	40-50
Ma'olalo 'ihe 'avallisi	Avalisi angamaheni	Ma'olunga 'i he 'avalisi

Fakafuofua e faha'i ta'u

	Fepueli	Ma'asi	'Epeleli
Niuafo'ou	344.5	209.0	138.5
Niuatoputapu	661.5	138.5	69.0
Vava'u	406.0	285.5	346.9
Ha'apai	233.5	420.5	191.0
Fua'amotu	421.4	594.0	276.1
Nuku'alofa	356.0	384.0	300.5
'Eua	267.5	358.5	180.0
Ma'olalo 'ihe 'avallisi	Avalisi angamaheni	Ma'olunga 'i he 'avalisi	

Ngaahi me'a ke Fakatokanga'i

Kuo tau a'u mai eni kihe faha'i ta'u momoko 'aia na'e kamata 'i he 'aho 1 'o Me pea 'e toki ngata kihe 'aho 31 'Okatopa 2022. Koe taimi foki eni 'oku fa'a si'i ange ai 'ae 'uha 'ihe fakahoa kihe faha'i ta'u 'uha 'aia na'a tau toki situ'a kiai. 'Oku tau lolotonga fe'ao moe ngaahi 'aho momoko 'ae 'ea pea 'oku fa'a hoko foki eni 'ihe taimi 'oku liliu ai meihe taimi mafana kihe faha'i ta'u momoko. 'Ikai ke ngata ai foki 'oku nounou ange 'ae 'aho pea si'i ange 'ae taimi la'a pea mokomoko leva 'ae 'ea pea koe taha pe ia 'ae faka'ilonga 'oe ha'u 'ae taimi momoko.

Fakatatau kihe ngaahi fakamatala kuo tukuatu 'i 'olunga moe tu'unga lolotonga 'oe 'uha 'oku fale'i atu ai pe kihe kakai kotoape ke tanaki e vai 'ihe taimi 'oku 'uha ai pea ngaue fakapotopoto 'aki. Fakapapau'i ma'u pe 'oku ma'u 'ae ngaahi fakamatala fakamuimuitaha meihe va'a Fakamatala 'Ea pea moe ngaahi fale'i meihe ngaahi kupu fekau'aki tautefito kihe ngaahi va'a 'oku tu'u lavea ngofua kihe fakatamaki fakaenatula o hange koe Ngoue, Mo'ui, Vai moe fakatamaki fakaenatula ke malu'i ho'o mo'ui mo ho'o koloa pea faka si'isi'i 'ae uesia moe maumau 'e ala hoko tupu meiha fakatamaki 'e hoko.

Koe ngaahi faka'ilonga tu'ufonua 'ae faha'ita'u momoko.

- Koe 'aho nonou moe mokomoko ange 'ae 'ea koha faka'ilonga ia kihe 'akau 'oku ofi 'ae taimi momoko koia ai ke mateuteu.
- Koe taimi 'oku fakatolau ai 'ae lau e 'akau koe faka'ilonga ia 'oe ofi 'ae taimi momoko.
- 'U'ua e moa he po'uli kimu'a he 12 po'uli 'oku faka'ilonga koe po 'e hahau mo momoko.
- Koe taimi 'oku lahi ai e 'asi 'ae 'unufe kula 'i fale koe faka'ilonga momoko e 'ea
- Koe taimi 'oku kamata ke to ai ha 'uha pea ke sio 'oku toitoi 'ae fanga moa oku faka'ilonga leva koe 'uha koeni 'e 'e

Koe fakamatala 'ea hoko 'e 'oatu fakafuofua kihe kamata'anga 'o Sune 2022

Fakatokanga'i ange.

Koe fakamatala ni 'oku fa'u ia 'i he 'osi pe 'ae mahina kotoa hili hano tanaki mai e fakamatala mei he ngaahi 'ofisi vakai matangi 'i he 'otu Tonga ni. Lolotonga hono fakahoko 'ehe Potungae 'a hono 'anlaiso mo fakapapau' 'ae ngaahi fakamatala kuo tanaki ke fa'u 'aki 'ae fakamatala ni, 'oku 'ikai ke fakapapau atu 'ae Potungae kihe kakato moe tonu 'ae fakamatala ni pea 'oku 'ikai ke totonu keke falala kakato kihe ngaahi fakamatala ni. Koe ngaahi fakamatala ni 'oku 'oatu pe ke tokoni ki ho'o fai tu'utu'uni. He 'ikai ke 'iai ha kaunga 'ae Potungae ki ha'o faitu'utu'uni pe ko ha mole, mau mau pe mo'ua 'e hoko tupu mei ha'o ngaue'aki 'oe fakamatala ni. Ki ha'o toe faka'eke'eke fekau'aki moe fakamatala ni pea ke kataki 'o fetu'utaki mai ki he talekita 'oe Potungae Vakai Matangi 'i he metstaff@met.gov.to pe koe puha 1380 pe koe telefoni: (676)35123, 35355 ki ha toe fakaikiiki.